

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani Učiteljska tiskarna, Frar čiščanska ul. 6/l. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 250 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Jovo P. Jovanović

Štirideset let kulturnega in nacionalnega dela.

Dne 1. avgusta letos je minilo štirideset let, odkar je naš prijatelj in tovariš Jovo P. Jovanović zarezal prvo brazdo svojega nacionalnega dela v kulturno njivo tedanje Srbije — dežele borbe in junaštva, zibelke naše svobode. Ob enem pa je tudi letos poteklo dvajset let, odkar se z Jovan P. Jovanovićem osebno poznamo. Leta 1905. so odkrili v Ljubljani Prešernov spomenik, in tedaj je prispel med nas Jovanović s srbskimi brati. Seznanili smo se z njim, si prvičkrat bratsko segli v roke in si obljubili zvestobo, vdanost in ljubezen — pa naj pride in naj se zgodi karkoli!

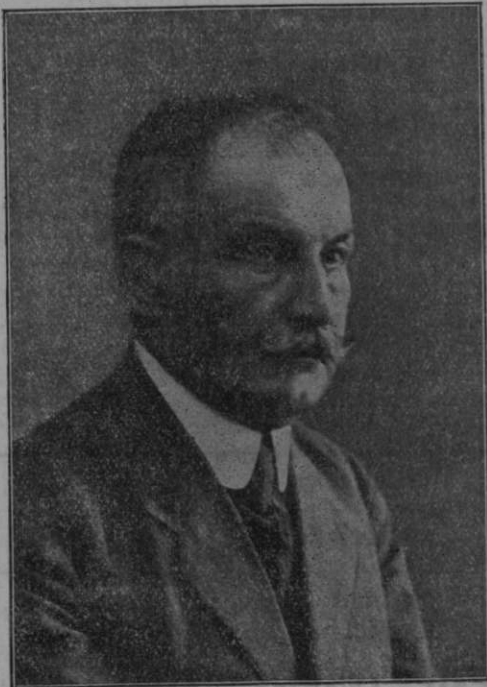
Leto pozneje — 1906. — smo vrnili srbskim bratom obisk v Beogradu, kjer se je vršil kongres srbskega učiteljstva in kjer so hvaležni srbski naši stanovski tovariši na Kalimegdanu odkrili spomenik največjemu svojemu dobrotniku in mecenu Gavriloviću. Srbsko učiteljsko združenje je vodila tedaj večča roka blagopokojnega Uroša, hrvatske brate je vnela za naše nacionalno, kulturno in politično edinstvo kremeniti značaj Davorin, našim številčno šibkim, a moralno jakim vrstam pa je načeloval naš »tvrd bodi, neizprosni mož jeklen« — Luka! Ti naši sveti trije kralji so hiteli za sijajno zvezdo bodočega našega enonarodnega sožitja. In mi smo hiteli za njimi preko vseh zaprek in zank, preko vseh viharjev in bridkosti, trdno verujoči v zmago pravice in istine! V našem krogu v Beogradu se je tedaj stalno kretal naš ožji slovenski rojak polkovnik Janko Vukašević, ki je nestrpno tolkel ob tla s svojo sabljo in kazal na kraje preko Save in Dunava, naglašajoč, da bo to sveto Jugoslovensko zemljo iztrgala iz krempljev črnega orla in jo spojila s svobodno Srbijo v eno celoto srčna kri srbskega vojnika junaka. Iz Kragujevca pa, kjer je tedaj županov in izdajal svojo »Narodno Prosveto«, je ponavljal in prepričevalno naglašal s stopnjujočim se navdušenjem naš pobratim Jovo Gregorčičeve besede:

Bog živj vse Slovenc pod streho hiše ene!

V prisotnosti Čeha Hajnega in Bolgara Grančarova smo tedaj delali na konceptu osnutka Slovanske učiteljske zveze. Naš Jovo je s smelimi besedami nacionalnega človeka, modernega šolnika in preudarnega politika očrtaval bodoče meje skupne naše domovine na slovenskem jugu.

Veliki davoriji naše bodočnosti je pripeljal rojstvo naš guslar iz Kragujevca, ko je svoje rojake v presledkih privajal v naše kraje, da se je krog našega poznanstva širil leto za letom, in ko je s svojim časopisom, s svojim spretnim peresom in s svojo iskreno in toplo besedo seznanjal svojo domovino z lepoto naših pokrajin, z običaji in z življenjem našega

plemena, z deli naših pesnikov, pisateljev in umetnikov Mislim, da ni bilo pred Jovanovićem nikogar med Srbijanci, ki bi s tako živim interesom, s toliko bratsko ljubeznijo in s tolikim uspehom deloval tako vztrajno za naše spoznavanje in zblizanje in na ta način pripravljaj ugodna tla našemu ujedinjenju. Preden so naš državnik in grobovi ujedinili politično, smo bili z delom našega Jove združeni s srci in z dušami.

Vojna nas je zalotila — pripravljene na zmago. Čeprav nismo znali drug za drugega, kod begamo in kakšna nam je usoda, smo vedeli vsi, da dozoreva seme, ki ga je sejal Jovanović. Ko so padli meči v nožnice, smo se zopet sešli v Beogradu in s Kalimegdanu so plavali naši pogledi v daljo, v daljno, v našo daljo...

Danes slavi Jovo P. Jovanović praznik dela, praznik zmage pobratimstva in zvestobe. Iznad kopice knjig, brošur in časnikov in izmed zlatih isker, ki poletao iz njegovega priljubljenega čebelnjaka, se danes naš Jovo lahko ponosno in samozavestno razgleduje v dobo mladosti, ki je bila posvečena bodočnosti, in v dobo bodočnosti, ki je ustvarjena in namenjena mladosti.

Naj ti, Jovo, dušo prešinja zavest, da si nasproti nam, narodu in domovini v polni meri izpolnil svojo dolžnost: daroval si vsakemu in vsem — samega sebe! In tistim, ki si jim krčil med trnjem in skalami pot v bodočnost, naj kaže cesto trudoljubivosti in narekuje nalogo življenja in žrtvovanja tvoj zglede, ki sem ga vedno zvesto čuval v svojem srcu!

E. Gangl.

Njegov tvorac je jedna skromna, do skora nepoznata seoska učiteljica Amerikanka Mis Porkhurst. Ona je učiteljica ljevala oko 1904. god. u jednom američkome selu, gde je imala da izvodi nastavu u 8 razreda sa 40 učenika. Poznata je nevolja kod učitelja uopšte kad imaju da izvode nastavu sa više razreda jer dok nastavnik predaje i zanima učenike u jednom razredu ostali razredi treba sami nešto da rade pa i u pogledu discipline da su ispravni.

Nastavni metodi koje je ona učila u učiteljskoj školi pokazali su se nedovoljni i neprimenljivi i ona je muku mučila tako da je morala da ih sasvim napusti.

Nevolja ju je uputila da se pomogne ovako. Radeći s jednim razredom ona je upućivala decu iz ostalih razreda da se sami pomažu i uče samo sami. Tako ona bi ih prvo uputila kako sam čovek može da se uči koji nije polazio školu, pokazivala bi im odakle će crpiti gradivo za učenje i ostavljala same da rade i razrešavaju nastavne zadaće.

ANTON HREN:

Sedanja doba in učiteljstvo.

(Referat na V. pokrajinski skupščini Pov. UJU Ljubljana v Šošanjju)

Brez dvoma je sedanja doba tako važna in tako dalekosežnega pomena za bodočnost posameznih stanov, kakor je bila le malokatera v zgodovini človeštva. Strašna svetovna vojna je do temelja razrušila prejšnji tradicionalni družabni red. Iz teh razvalin je jelo kliti novo življenje, življenje bodočnosti, katero se gradi na docela drugačnih temeljih od prejšnjega. Človeštvo se velikanskega pomena sedanosti za bodočnost skozi instinktivno zaveda. Zato opažamo med vsemi narodi in državami sicer ne toliko hrupno, ampak zato pa tudi tem bolj žilavo borbo, da si ustvarijo ugodno tlorišče, katero jim naj omogoča uspešen in neoviran razvoj. Če že ne za vedno, pa vsaj za dolgo, dolgo vrsto let.

Prav isti pojav vidimo v ustroju posameznih držav. Tradicije in privilegiji so padli, vsi smo enaki, po naših žilah polje ista kri, torej imamo isto pravico do življenja. Kar si postavimo sedaj, to ostane ne samo nam, ampak še poznim našim zanamcem. V tem je vzrok onemu živahno burnemu in skoro bi rekel nervoznemu življenju posameznih političnih, gospodarskih, kulturnih in stanovskih organizacij, katerega opažamo po končani vojni vsepovsod, posebno pa še pri nas. Da je pri nas to vrvenje in borba za priboritev ugodne pozicije bodisi med političnimi, gospodarskimi, kulturnimi, kakor tudi stanovskimi organizacijami še mnogo živahnije od onih v drugih državah, je samo ob sebi umevno. Saj mi šele ustvarjamo in gradimo na znotraj državo, kateri je dala okvir svetovna vojna. Kakor si svoj dom uredimo sedaj mi, v takem bomo prebivali mi in še pozni naši rodovi, ki pridejo za nami. V naših lastnih rokah je torej usoda ne samo naša lastna, ampak tudi naših potomcev. Zato je pa naša sveta dolžnost, da posvetimo sedanji dobi ustvarjanja vse svoje moči in zmožnosti temu velikanskemu delu, da nas ne zadene kletev poznejših rodov, češ, da nismo umevali duha in potreb časa ter nismo storili svoje dolžnosti takrat, ko je bil čas zato.

Naš stan je v primeri z drugimi stanovmi še mlad. Saj je star pravzaprav šele komaj dobrega polstoletja, t. j. od takrat približno, ko je bil učitelj res dan šoli in razrešen drugih poslov, za katere je bil v prvi vrsti določen in mu je bila in morala biti šola več ali manj postranska stvar. — Dolga in mukepolna je bila pot, katero je moralo napraviti učiteljstvo v tej razmeroma kratki dobi, da je zavzelo ono stališče v človeški družbi, katero zavzema danes. Marsikateri izmed naših prednikov in tudi večina še izmed nas — izvzemši mlajšo vojno in povojno generacijo našega stanu — je moral sam skušati na svoji koži resni-

nost izreka, katerega so dali že stari Rimljani predhodnikom našega stanu: »kogar sovražijo bogovi, tega napravijo — učiteljem.« — Boj, katerega je bojevalo naše učiteljstvo v tej polpretekli dobi in katerega — vsaj deloma — bojujemo še sedaj mi — je vseboval dve kardinalni točki:

1. boj za obstanek (kruh),
2. boj za moralno priznanje in upoštevanje našega stanu v družabnem redu človeške družbe.

Da je bila ta petdesetletna borba silno težka, je lahko umljivo, če upoštevamo razmere, katere so vladale takrat. Učiteljstvo je predstavljalo predvsem mlad napreden element v razvoju tedanje družbe. Zato ni čudna, da so se vzdignili proti njemu v prvi vrsti tisti, kateri so se čutili moteni ali celo ogroženi, če že ne gmotno, pa vsaj moralno in v dotedanji svoji poziciji. Na svojem pohodu nalezli napredek vedno na reakcijo, to je bilo, je in bo. — Drugi starejši in tradicionalni stanovji pa, ki so že imeli svoje primerno mesto v človeški družbi, so pa tudi gledali postrani mladega tekmeča, ki se je rinil in silil v njihove vrste. Čutili so se tudi kolikor toliko ogrožene. Zato je imel naš stan že v svoji detinski dobi številne in mogočne nasprotnike, s katerimi se je moral boriti za svoje moralne dobrine.

K vsemu temu pa se je kmalu po 70 letih pridružila ljuta borba za obstanek, boj za kruh. Ta boj se vleče skozi vso dobo, kakor rdeča nit v zgodovini našega stanu. Že samo slovensko učiteljstvo je bilo razkosano na pet različnih upravnih teles, katerim so rezale skromen košček kruha različno upravljane dežele. In posamezne politične stranke, katere so imele upravo teh dežel v svojih rokah, niso med seboj tekmovaly v izboljšanju učiteljskega bednega gmotnega položaja, ampak ravno nasprotno. Dobro so se zavedale, da bi se gmotno podprto in izobraženo učiteljstvo oprostilo vsega jeroštva ter nastopalo samostojno, zato so gledale v lastnem strankarskem interesu, da je bilo učiteljstvo privezano prav na kratko. Hotelo se ga je napraviti in se ga je tudi napravilo docela odvisnega od vsakokrat vladajočih političnih razmer. Da v takih razmerah ne uspevajo značajji, je samo ob sebi umljivo. In v to borbo spadajo tudi tipi učiteljstva, katere sta mojstersko očrtala pokojni Tavčar, zlasti pa Cankar. Nam se pa teh za ono dobo karakterističnih tipov ni treba sramovati, sramujejo se jih naj tisti, kateri so jih vzgojili. Nam pa naj bodo glasen in živ spomin preteklosti, da s svojim delom onemogočimo, da bi se še kedaj ponovili v našem stanu.

kazuju im ono što znaju više od njih i proširuju prirodni krug dečjih predstava zadobijenih sopstvenim iskustvom.

Rezultati prvih pokušaja gde Porkhurst bili su nesavrjneno bolji od onoga kako je dosle bilo u njenoj školi. Ti rezultati naveli su je na ideju da primeni ovaj metod i pri radu u školi s odvojenim razredima Ohrabrena od svojih pretpostavljenih, posle dugih opita i proučavanja, dopuna i usavršavanja izradi ona detaljan plan za rad po njenoj metodi i 1920 godine s velikim uspehom primeni u višem kursu osnovne škole u Daltonu.

Daltonski plan nije oblik didaktičkih metod u današnjem smislu. To je nov sistem za vaspitanje i nastavu koji nema ničega zajedničkog sa današnjim vaspitno-nastavnim sistemom.

(Dalje prihodnjič.)

LISTEK.

MIŠ. M. STANOJEVIĆ:

Daltonski školski sistem.

(Referat na V. pokr. skup. Pov. UJU — Ljubljana v Šošanjju.)

Daltonski plan ili sistem je noviji projekat za reformu današnjeg vaspitno-nastavnog sistema.

Poznat je pod imenom Daltonski stoga što je prvi put pokušat da se izvodi u gradu Daltonu (država Masačuzet) u Americi, 1920. god.

Rezultati prvih opita nadmašili su sva očekivanja i primljeni su dobro u učiteljstvu Američkom, koje mu je otvorio vrata u svojim školama, blagodareći njegovoj zdravoj ideji.

Interesantno je kako je ovaj Daltonski sistem postao. On nije plod kabinet-skih doktrina i teoretskih umovanja već je proizišao neposredno iz učiteljske prakse.

Iz teh glavnih obrisov preteklo dobe vidimo, da je imelo učiteljstvo že iz vsega početka v moralnem in gmotnem oziru same mogočne nasprotnike kateri so ga tiščali k tlom, da bi ne prišlo na površje in zavzelo tistega mesta v človeški družbi, katero mu gre po važnosti poklica in po njegovem delu in številu. — Ako je danes že v tem oziru precej drugače, se moramo predvsem zahvaliti samemu sebi.

Zakaj kljub razkosanosti na toliko upravnih teles, si je samo slovensko učiteljstvo ustvarilo v tistih težkih in obupnih razmerah enotno in mogočno stanovsko organizacijo, katera se je borila ves čas svojega obstanka nepretrgoma na obe fronti: za gmotni obstoj in moralno stališče v človeški družbi, katero mu pristojno po delu, izobrazbi in številu. In danes, ko praznuje naš tov, poverjenik 30-letni jubilej svojega uspešnega dela v organizaciji, lahko s ponosom in posebnim zadoščenjem zremo v preteklost, z zadoščenjem, katerega rodi prijetna zavest: z lastnim trudom in žrtvami smo si priborili vkljub vsem mogočim nasprotnikom ugledno in upoštevano pozicijo bodisi v moralnem kakor tudi v gmotnem oziru. Naša stanovska organizacija velja na zunaj kot vzgled enotnosti, naj bi bila tudi na znotraj.

To naj ima pred očmi zlasti naše mlajše učiteljstvo, katero ni skušilo trpljenja te dolge križeve poti, katero smo morali napraviti mi starejši in da stotine onih, ki so že legli v grob k počitku. Ne zahtevamo nikake osebne časti in hvaležnosti, zahtevamo pa v interesu našega stanu in njegove bodočnosti, da te dobrine ohranijo neoskrunjene in da delajo naprej na uspešno započetem delu.

Bodimo odkriti. Ravno slovenski del učiteljstva ima brez dvoma v veliki meri zasluge, da je danes vsaj tako, kakor je in ne slabše. Ono je dalo po končani vojni izmed vseh drugih stanovskih organizacij prvo pobudo, da se je ustanovila enotna organizacija za vso državo, ki je bila prva izmed vseh stanovskih organizacij in pri kateri je sodelovalo prav inicijativno. Zakaj naši dalekovidni voditelji so dobro vedeli, da je takrat nastopila velevažna doba, doba v kateri se ustvarjajo temelji države za deset — morda celo stoletja in kakršna vloga bode prisojena učiteljstvu v tej dobi, tako bo imelo v bodočnosti. Zato je bilo treba stati budno na straži, da se preprečijo nameravane krivice in treba je bilo dati inicijativno za dobrine, katere bodo uživale še pozne generacije naših potomcev.

In če premotrimo objektivno danes naš položaj moramo odkriti priznati mi in tudi naši nasprotniki, da je velikanska razlika med preteklostjo in sedanjostjo v tem oziru in da so vsaj v splošnem zgrajeni temelji za uspešen razvoj našega stanu, ki bode le v dobrobit ne samo našemu stanu kot takemu, ampak predvsem narodu in državi. Prav dobro se zavedamo, da nismo še dosegli vsega, da še obstojajo marsikateri pogrške, ali pa se nameravajo storiti in da bode treba še dolge borbe, predno se odstranijo, zakaj nobeno človeško delo ni popolno — vendar moramo in moremo biti v celoti zadovoljni s tem, kar se je doseglo v precejšnji meri po naši zaslugi za naš stan.

Da se ne mudim pri malenkostih, hočem na tem mestu poudariti vsaj eno dobroto, katera je velikanske važnosti za razvoj in bodočnost našega stanu in na katero se v naglem menjavanju do-

godkov, ki je značilno in naravno za sedanjostjo ustvarjanja in grajenja, tako rado pozablja ali pa vsaj dovolj ne upošteva: t. j. poddržavljenje učiteljstva.

Mi sami se danes še ne zavedamo v polni meri te pridobitve za katero ima obilo zasluge ravna naša skupna organizacija. S poddržavljenjem učiteljstva in uvrščanjem v uradniške kategorije je bilo vsaj v principu na mah rešeno za nas ono dvoje kardinalnih vprašanj, za katera se je boril naš stan nad dolgih 50 let. Zagotovljen mu je s tem v prvi vrsti gmotni obstoj in razvoj, v drugi vrsti pa je dala ta pridobitev učiteljstvu ono moralno stališče v ustroju človeške družbe, katero mu gre po važnosti poklica in dela: katerega vrši, pa tudi po izobrazbi in številu.

S poddržavljenjem je bilo učiteljstvo iztrgano iz tistih malenkostnih — rekli bi — vaških krajevnih političnih, gospodarskih razmer, ki so ga dušile in ovirale v njegovem delu ter je bilo postavljeno na drugo širšo platformo. S tem je onemogočeno za vselej tisto izigravanje učiteljstva po malih krajevnih oziroma pokrajinskih političnih strankah, kakor je bilo na žalost v preteklosti; ko se nas je upoštevalo več ali manj le kot priganjače posameznim strankam in nismo imeli tistega ugleda in uvaževanja ne na spodaj, ne na zgoraj, katerega smo zaslužili s svojim delom, ampak smo tičali pod političnim jerobstvom.

Velik pomen in dalekosežnost te pridobitve nam osvetljuje dejstvo, da se je učiteljstvo v bivši Avstriji leta in leta sklenjeno borilo za to, a vkljub vsej žilavosti ni imelo ugleda, da jo kedaj doseže. Za njo nas zavidajo celo drugi stanovci oziroma vsaj posamezniki teh stanov, ki gledajo na učiteljstvo še vedno z očali preteklosti ter se ne morejo otresti prejšnjih predsodkov. Tj ljudje vidijo v nas nekakšne tekmece napram sebi, povdariti pa moramo z vsem povdankom, da nismo nikaki tekmececi napram njim, ampak, da je uradništvo pridobilo z nami številno in v borbi izkušeno enotno vrsto za dobojevanje pravic, katere gredo celokupnemu uradništvu. In če se sploh da kaj izvojevati, je to mogoče le močni in enotni armadi.

Kakor sem že preje omenil, mi danes še ne čutimo v polni meri te pridobitve, katere dobrote tudi še ne uživamo v polni meri tako, kakor jo bodo uživali zamci. Temu je kriva prehodna doba. Tradicije preteklosti se ne dajo odpraviti mahoma z nobeno naredbo in tudi ne z zakonom. Te izginjajo in umirajo polagoma, kakor se polagoma in naravno razvijajo na njihovem mestu nove. Zato čutimo že danes posledice preteklosti na svoji koži, kljub temu dejstvu — in okušali jih bomo še nekaj let, a upamo, da od leta do leta v zmanjšani meri.

Niman namena obširno in podrobno slikati položaja v katerem se nahajajo danes naše učiteljstvo. Saj ga predobro poznamo vsi. Vsi vemo kje nas čevlji žuli. Živimo v dobi nervoznega poskušanja in tipanja, kako bi premostili tiste velike razlike v notranji upravi države, katere je ustvarila preteklost in zgodovina v posameznih pokrajinah naše nove skupne domovine. Zavedamo se, da je to veliko delo silno težko in da moramo doprinašati vsi žrtve v prid enotnosti in skupnosti za bodočnost. A kljub tej zavesti in kljub vsej dobri volji, nam je čisto težko, ko gledamo razvoj dogodkov

in ukrepov, o katerih smo uverjeni, da ne bodo rodili dobrega sadu in da bi se marsikaj dalo napraviti drugače — boljše. Na eni strani mori in tlačiti šolo in učiteljstvo okosteneli in skoraj nedoumljivi birokratizem, kateri se je zadnji čas mogočno razpasel v vsej naši javni upravi. Na drugi strani pa doživljamo neljuba premeščanja od tiste strani, od katere smo jih najmanj pričakovali. In ta premeščanja režejo čisto globoko v naše meso in niso nikakor ne v dobrobit ne šoli in ne domovini. Ako zadaja nam udarce naš naravni sovražnik, je to do cela razumljivo. Sprejemamo jih in odbijamo, ker smo bili pripravljeni nanje. Ako pa priletijo nenadoma in nepričakovano od takozvanih naših prijateljev, to pa nas preseneti in boli. Upajmo, da je

bilo to, kar smo doživeli zadnje čase v tem oziru zadnji nezdrav pojav, izjema, ki je še boli utrdila pravila, da se naj šolstvo upravlja vedno le iz strokovnega, nikoli pa ne iz političnega vidika. Zakaj živimo v nervozni dobi ustvarjanja in grajenja temeljev za bodočnost in v tej dobi je vse nestalno, najbolj nestalna in spremenljiva pa je v tej dobi politika. Ogromna večina učiteljstva je in mora biti svobodnega in naprednega naziranja. A motijo se vsi oni, ki mislijo, da si bo dalo učiteljstvo svoje politično prepričanje vsiliti. Učiteljstvo hoče misliti z lastno glavo in ne potrebuje nobenega, tudi ne političnega jerobstva, pa naj pride od katerekoli strani.

(Dalje prihodnjic.)

Vozni red in cene za Subotico.

MARIBOR		b. 14:10	p. 17:05	p. 5:25	
LJUBLJANA	b. 17—		„ 17:50	„ 5:27	b. 8:36
ZIDANI MOST	„ 18:14		„ 19:48	„ 7:59	„ 9:49
ZAGREB	„ 21—	„ 19—	„ 23:20	„ 10:25	„ 12:10
SUNJA	„ 22:52	„ 20:49	„ 1:31		„ 13:43
NOVSKA	„ 0:01	„ 22:06	„ 2:51		„ 14:49
SL. BROD	„ 2:05	„ 0:17	„ 6:01		„ 16:48
VINKOVCI	„ 3:21 prih. p. 3:30 odh.	„ 1:45 prih. p. 3:30 odh.	„ 7:49 prih. „ 8:05 odh.		„ 18:01 prih. p. 18:50 odh.
SUBOTICA	„ 7:40	„ 7:40	„ 12:45		„ 23:30

CENE: Ljubljana — Zidani most, km 64, III. razred b. = 49 Din, III. razred p. = 24:50 Din
Zidani most — Zagreb, km 79, III. razred b. = 56 Din, III. razred p. = 28 — Din
Maribor — Zidani most, km 92, III. razred b. = 69 Din, III. razred p. = 34:50 Din
Zagreb — Vinkovci, km 270, III. razred b. = 187 Din, III. razred p. = 93:50 Din
Vinkovci — Subotica, km 132, III. razred b. = 97 Din, III. razred p. = 48:50 Din

Te cene so za polne vozovnice in si na podlagi tega lahko vsakdo izračuna polovično vožnjo z uradniško legitimacijo, oziroma četrtinsko, če bo ministrstvo ugodilo prošnji UJU za četrtinsko vožnjo. Črka b znači brze vlake, p pa poštne. Vozovnice za II. razred so še enkrat dražje.

LJUBLJANA	p. 6:20	p. 13:20	p. 18:50	p. 13:20
KARLOVAC	„ 12:11 prih. „ 13:19 odh.	„ 18:55 prih. b. 19:16 odh.	„ 0:05 prih. „ 3:57 odh.	„ 18:55 prih. b. 19:16 odh.
ZAGREB	„ 15:15 prih. b. 19— odh.	„ 20:10 prih. „ 21— odh.	„ 5:30 prih. b. 12:10 odh.	„ 20:10 prih. p. 23:20 odh.

nadaljne zveze so razvidne iz gornjega voznega reda.

CENE: Ljubljana — Karlovac, km 162, III. razred b. = 118 Din, III. razred p. = 59 Din
Karlovac — Zagreb, km 53, III. razred b. = 42 Din, III. razred p. = 21 Din

To so zveze in cene na glavni progi, po možnosti prinesemo v prihodnji številki tudi zveze po drugih progah. Ljubljana — Subotica stane okroglo polovična vožnja osebnega vlaka 96 Din, brzovlak 192 Din, četrtinska bi stala osebni vlak 48 Din, brzovlak 96 Din; v obeh slučajih pa nekaj manj, ker so zveze kombinirane z osebnimi in brzimi vlaki.

Podmladek Rdečega Križa.

—rk Tečaj za rokotvorni pouk na osnovnih in meščanskih šolah, ki ga je priredil Podmladek Rdečega križa v Ljubljani na tehnični srednji šoli, se konča v soboto, dne 8. avgusta t. l. Vodja tečaja, g. ravnatelj Novak in njegovi strokovni predavatelji za košarstvo, mizarstvo in knjigovestvo so dosegli zelo lepe uspehe. Udeleženci, 40 po številu, so izgotovili celo množico izdelkov, ki jih bodo oni, ki se za to panogo delovne šole zanimajo, lahko ogledali v soboto 8. t. m. od 2.—5. v sobi števil. 5 pri glavnem vhodu v tehniško srednjo šolo. Na ta ogled opozarjamo posebno g. učitelje in profesorje, ki so slučajno v Ljubljani. Izplača se prav gotovo. Istega dne zvečer bo poslovilni večer vseh udeležencev, ki so veseli da so se tečaja udeležili in svoje znanje poglobili v korist našega šolstva ki stopa od nesmelih kora-

kov na nova pota delovne šole. Podrobno poročilo o tečaju samem še prinesem.

Trgovsko in kmetijsko-obrtno šolstvo.

—t Dvoletna vinarska in sadjarska šola v Mariboru je zaključila svoje 53. šolsko leto dne 30. julija t. l. z 49 gojenci povprečno s prav povoljnimi uspehom (16 drugoletnikov absolventov, 29 prvoletnikov in 4 praktikanti), 48 učencev je bilo katoliške, 1 gojenec pa je bil pravoslavne vere. Iz Slovenije jih je bilo 44, iz Srbije 1 in iz danes inozemskega Primorja so bili 4 učenci. Po maternem jeziku je bilo 46 Slovencev, 2 Hrvata in 1 Srb. Dvoletna vinarska in sadjarska šola se skoraj gotovo prav kmalu preustroji v enoletno ter pride na njeno mesto višja ali srednja vinarska in sadjarska šola kot nadomestilo za zdaj 3 leta

LISTEK.

Franjo Podobnik.

(K 55-letnici njegove mature.)

V času, ko praznujemo 10—40-letnice matur, je prav, da se spomnimo tudi svojega tovariša ki obhaja sam samcat 55-letni tak jubilej. Ta redek jubilar je tovariš Franjo Podobnik, ki živi sedaj v pokoju v Mariboru in se mu je 30. julija letos dopolnilo 55. leto, odkar je maturiral.

Leta 1870. je maturiral na ljubljanskem učiteljskem, ki je obsegalo do tedaj le dva letnika, 11 učiteljskihnikov, med njimi tudi naš sedanji jubilar Franjo Podobnik. Od teh so pomrli vsi, edino on je ostal še pri življenju. Zato praznuje ta jubilej dobesedno sam.

V tedanjih časih in razmerah še posebno nelahko pot učiteljevanja je nastopil najprej v Čermošnjicah. Kmalu potem pa je prišel na levi breg Save, in sicer v prijazni Rajhenburg. Kot mlad in

agilen učitelj, čislani pevec tenorist ter družabnik ni mogel in tudi ne hotel živeti v brezdelju. Osnoval in vodil je pevsko društvo v Krškem. To pa mu je nakopalo neprilike. Zato je moral iti v prognanstvo med Nemce na Zgornje Štajersko, kjer pa tudi ni ostal dolgo. Da se je izognil preganjanju, se je umaknil pod drugo upravo, in sicer na Koroško, kjer je deloval kot učitelj pri Sv. Jakobu v bližini Celovca, v Svečah, v Velikovicu ter naposled na Jezeru, skupaj nekako 20 let. Zaradi dolgoletnega službovanja na Koroškem in zaradi ljubezni, ki jo je gojil do lepih koroških krajev in ondotelega prebivalstva, ga je marsikdo imel za koroškega rojaka, pa čeprav je ljubljčan.

Leta 1892. pa se je povrnil zopet na Štajersko, in sicer kot nadučitelj k Sv. Barbari v Haložah. Že tri leta pozneje ga pa najdemo kot nadučitelja na Hajdini v bližini Ptujja, kjer je ostal do svoje upokojitve v letu 1907.

Franjo Podobnik je znana osebnost med slovenskim starejšim učiteljstvom. Kjerkoli je služboval, si je znal s svojim temeljitim delom v šoli in s svojim takt-

nim postopanjem izven šole pridobiti srca prebivalstva in naklonjenost šolskih oblasti, od katerih je dobil tekom svojega službovanja vse požno pohvalnih dekretov in priznanj. Občinski zastop v Hajdini ga je izvolil častnim občanom in Cecilijansko društvo v Celju pa tudi častnim članom.

Kljub tedanjim delikatnim narodnostnim in političnim razmeram je naš jubilar užival spoštovanje in ugled v vseh krogih. Še kot nadučitelj v Hajdini je pomagal v disarni pri tedanjem okrajnem šolskem svetu. Pozneje je prevzel uredniške in prevajalske posle pri ptujskem in mariborskem uradnem listu, katere je izvrševal z vso natančnostjo.

Delaven kakor je bil vse svoje življenje, je ostal tudi še v pokoju. S svojim delom in izkušnjami je mnogo koristil pri šolski upravi zlasti po prevratu, ko je bilo toliko dela in je primanjkovalo povsod izkušenih delavcev. Bil je neumoren dokler so mu dopuščale telesne moči. Dasi je bil v pokoju od leta 1907., je prenehal z delom šele leta 1923., ko so se bile razmere kolikor toliko že ustalile.

Pri tej priliki ne smem pustiti neomenjene še neke posebne zasluge našega jubilanta. Po njegovi inicijativi in zaslugi se je ustanovil pred par leti v Mariboru krožek upokojenega učiteljstva, kateremu še sedaj na načeluje. Ta krožek ima redne mesečne sestanke, pri katerih se zbira vse v Mariboru živeče upokojeno učiteljstvo in goji še tiste stare, a vedno še tako lepe in idealne stike tovarštva, katere dandanes marsikje pogrešamo med — mladimi.

Našega jubilanta, ki bode obhajal 25. oktobra letos tudi 75-letnico svojega rojstva, je zadel meseca junija hud udarec. Umrla mu je nenadoma njegova družica, s katero je živel skoro 39 let v srečnem zakonu. Ta udarec ga je zelo potrl.

Kljub svoji visoki starosti pa je še čil na duhu in se zanima za vsa dnevna, zlasti pa stanovska vprašanja.

Zavednemu in zaslužnemu našemu članu, tovarišu Franu Podobniku, k njegovemu redkemu jubileju pa — naše iskrene čestitke!

Kompoljski,

staro srednje kmetijsko šolo, ki nima življenskih pogojev in se zato ukine, ne učenci pa se porazdelijo na srednji kmetijski šoli v Križevcih in v Valjevu. Tako naglo preneha ustanova, kakor je bila prenapeljena oživotvorjena navzlic pravočasnim resnim opozoritvam. Tudi napovedane reorganizacije na stari mariborski vinarški in sadjarski šoli se naj v pričlo odmerjenem času izvrše. Da bi bile uspešne! Ob pomankanju potrebnih sredstev razočaranja niso izključena. Važno je pri tem, da bo poleg višje ali srednje vinarske in sadjarske šole še nadalje obstojal dosedanji zavod, sicer samo kot enoletna šola, vendar z internatom. Tako bo kolikor toliko ustrezno raznim zahtevam, predvsem tudi upravičeni želji, da se ohrani stara vinarska in sadjarska šola prevajalnemu obsejnimu mestu Mariboru, dasi drugače v precej okrnjeni obliki. — Z m a v c.

— **Dvoletna vinarska in sadjarska šola v Mariboru** se namerava v najkrajšem času preustrojiti v enoletno šolo. Ako ostane dvoletna, kot je bila doslej, prične novo šolsko leto 15. septembra 1925 (torek), ako pa se medtem izpremeni v enoletno šolo, bo začetek novega šolskega leta za enoletnike novince šele začetkom novembra 1925, sklep pa koncem oktobra 1926 z enomesečnimi počitnicami v avgustu. Pogoji za sprejem učencev novincev v enoletno kot dvoletno vinarsko in sadjarsko šolo so sicer popolnoma enaki. Šola ima internat za gojence. Oskrbnina za redne (privatne) učence v zavodu znaša mesečno samo 75 dinarjev. Sinovi nepremožnih kmetovalcev so da tudi te oskrbnine oproščeni v celoti ali do polovice ter se imenujejo potem državni učenci (stipendisti). Prošnje za sprejem je pošiljati ravnateljstvu drž. vinarske in sadjarske šole v Mariboru do 1. septembra 1925. Kako se prošnja napravi, odnosno opremi in vsi drugi pogoji za sprejem učencev, so razvidni iz tiskanega prospekta (uredbe s programom), katera tiskovina se pošlje zanimancu proti prejšnjemu plačilu 5 dinarjev v gotovini in se nje takojšnja nabava nujno priporoča. Drugi listi se naprošajo za donatis tega razpisa. — Direktor Andrej Z m a v c.

Vestnik meščanskih šol.

— **Za meščansko-šolske učitelje** je izšel poseben »Ročni katalog« z zapiski samo za posamezne predmete za 200 učencev. Pri naročilu teh katalogov naj se pripomni »za meščanske šole« ali samo »za posamezne predmete«. Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

— **Nameščanje na meščanskih šolah s šolskim letom 1925/26.** Učiteljstvo opozarjamo na zadevni, ministrski odlok, katerega je priobčil ravnateljstvo meščanskih šol in sreskim poglavarjem veliki župan s P. br. 9048/25. Pravilno opremljene prošnje je takoj vložiti po uradni poti.

— **Na II. deški meščanski šoli v Ljubljani** se razpisuje za šolsko leto 1925/26. stalno učno mesto za strokovnega učitelja III. skupine. Prošnje je vložiti najkasneje do dne 12. avgusta 1925 pri pristojnem ravnateljstvu (vodstvu). Glede prilog in takojšnje odprave veljajo določila o razpisu učnih mest na meščanskih šolah. »Ur. list« št. 45, z dne 27. maja 1925.

Vestnik upokojencev.

— **up Zopet razočarani.** Kronski upokojenci iz leta 1919, so bili z razpisom prosvetnega ministrstva koncem 1. 1924. vendarle prevedeni na dinarsko penzijo, ki jim pripada od 1. decembra 1919. O zaukazani prevedbi so bili obveščeni od prosvetnega oddelka za Slovenijo s posebnim dekretom in pripomnjo, da se jim nakaže nova penzija, kadar glavna kontrola odobri odmero. Teda je zavladalo med nestorji našega učiteljstva veliko veselje, češ, sedaj bo pa denar in konec stiske. Hitro so računali težke tisočake razlike, ki jim pripada za dobo 5 let, t. j. od 1. decembra 1919. Toda, ko se jim je z junijem t. l. nakazala razlika samo od 1. aprila naprej in se jim zajedno sporočilo, da se izplača ona od 1. decembra 1919 nazaj, kadar se dovoli za to kredit, je nastalo neprijetno presenečenje in bridko razočaranje in kaj bi tudi ne. Upokojenec s praznimi obljubami pač ne more zadovoljiti ne trgovca, ne upnika. Seveda razlika se bode plačala, kakor se žal izplačuje tudi aktivnemu uradništvu, toda kdaj? Dasi je bila prevedba po zakonu priznana in po raznih ministrskih nare-

bah zaukazana, se je kljub mnogim prošnjam in intervencijam zavlačevala debelih 5 let tako, da je nekaj tih trpinov že pomrlo. In sedaj, ko že slednjič nobena zavora, ne glavna kontrola, ne delegacija ministrstva financ več ne drži, se izda tipična parola: »Ni kritja«. Prizadeti so stari po 75—80 let in torej ni upati, da bi obče kateri še dočakali izplačilo te razlike. Vse kaže, da hoče država dedovati. Gospodje poslanci, ki v 5 dneh prejemate več na dijetla, nego dobiva kronski upokojenec celo leto penzije, spomnite se teh revežev in storite, kar se da storiti, da se ta kulturni škandal popravi čim preje.

Splošne vesti.

— **Udeležite se glavne skupščine v Subotici!** Vsi izvoljeni delegati in predsedniki so obvezni udeležiti se skupščine. Ostalo članstvo ima sedaj najlepšo priliko na najcenejši način si ogledati te pokrajine naše države. Poskrbite, da bo udeležba s strani slovenskega učiteljstva na skupščini častna in vabimo v to svrhu tudi ostalo članstvo, da se udeležijo skupščine. Pošljite prijave za prenočišče takoj poverjeništvu, do 10. avgusta isto javi vse udeležence subotičkemu društvu.

— **Državna učiteljska skupščina UJU** se vrši letos 28., 29. in 30. avgusta v Subotici. Delegati in predsedniki društev, ki se udeležijo skupščine, se morajo zaradi prenočišča prijaviti do 10. avgusta poverjeništvu UJU Ljubljani. Udrženje je vložilo prošnjo za četrtinsko vožnjo in za potreben dopust vsem udeležencem, delegatom in nedelegatom. V smislu pravil so predsedniki društev in delegati obvezni udeležiti se skupščine, drugače pa morajo preskrbeti namestnike. Pozivamo slovensko učiteljstvo, da se v čim večjem številu udeležijo skupščine in se takoj prijavi poverjeništvu!

— **Za člane UJU, ki se udeležijo glavne skupščine UJU v Subotici** je ukrenila centralna uprava vse potrebno, da dobe četrtinsko vožnjo in potreben dopust. Večja skupina, ki še ni videla Beograda, namerava ob povratku posejiti tudi Beograd. Pričakuje se tudi večje udeležbe s strani slovenskega učiteljstva, ker se nudi sedaj ugodna prilika na najcenejši način si ogledati Vojvodino. Zastopniki Pov. UJU Ljubljana posetijo ob tej priliki tudi pokrajinsko skupščino UJU — Zagreb, ki se vrši tik pred državno skupščino v Osijeku.

— **Člani ožjega sosveta in Glavnega odbora UJU** so istotako dolžni prijaviti se poverjeništvu za prenočišča, da se jih javi subotičkemu društvu.

— **Delegati za Subotico** opozarjamo, da ne zadoščajo prijave, ki so jih poslala društva, temveč se mora vsakdo osebno prijaviti radi prenočišča.

— **Ročni katalog za leto 1925/26 predelan in izpolnjen je že izšel in stane trdo vezan 16 — Din. Naroča se v Učit. Tiskarni.**

Ker je naklada Roč K. z ozirom na število učiteljstva v Sloveniji majhna, naj se učiteljstvo požuri z naročili.

— **Da se ne pozabi.** Člen 249. zakona o državnih uradnikih itd. ki je bil razglašen 1. septembra 1923. se glasi: »Prejemki po tem zakonu se urede z državnim proračunom, pravica do njih pa teče državnim nameščencem, ki se prevedejo, od dne 1. oktobra 1923.« Razlika med prejemki po starem in novem zakonu nam za čas od 1. oktobra 1923 pa do 1. maja 1924 še do danes ni izplačana! — Staroupokojenci imajo še vedno kronске penzije! Vlada, kje si?

— **40-letnico javnega delovanja** je praznoval dne 1. avgusta t. l. na svojem domu v Beogradu tov. Mih. M. Stanovjević, oblastni šolski nadzornik v Beogradu, urednik »Učitelja« itd. — Enako obletnico praznuje letos tudi ugledni tov. Jovo P. Jovanović, referent ministrstva prosvete. Obema jubilatoma kličemo v imenu slovenskega učiteljstva: Živela še mnogo let čvrsta in zdrava v našem stanovskem krogu! Čestitamo!

— **One tovariše, katerih otroci študirajo v Mariboru,** ponovno opozarjamo, da posreduje »Učiteljski dom« pri djaških stanovanjih. Kdor želi posredovanja, naj se pismeno obrne direktno na »Učiteljski dom« v Mariboru, ali pa na tov. Ant. Skala, Maribor, Koroščeva cesta 5, II. nadst.

— **Kdo naj si nabavi Ročni katalog?** Vsaki aktivni in upokojeni učitelj(ica), otroške vrtnarice in uč. žen. roč. del! Naroča se v Učit. tiskarni. Cena trdo vezan 16 Din.

— **Že zopet so razposlali na šole okrožnice za beračenje,** in sicer za »Ruski dan« in za »Spomenik za zahvalnost Francoski«. — Še v počitnicah ne dajo

miru učiteljem. Proti temu bo treba energično nastopiti, ker presega že vse meje. Čudimo se, da se učiteljstvo skoraj nič ne oglašuje v istih, ampak rentarji samo za peščjo.

— **Ob otvoritvi nove splitske železnice.** Na postaji Malovan je čakala slovesne vlake množica kmetov. Velik, mišičav dalmatinski stavec je držal v roki zastavo in je pozdravil prvi vlak takole: »Velemožna gospoda! Bodite tako dobri in me poslušajte. Mi tukaj potrebujemo šolo. Naša deca — okoli 150 — zahaja vsak dan v šolo 12 kilometrov daleč. Velemožna gospoda! Na mestu, kjer danes stoji postaja, je moj ded izkopal vodnjak, a inženirji so ga zasuli in postavili na njem kolodvor. Sedaj nimamo niti vode.« Tudi drugod je bilo slišati vzklike: »Dajte nam šol in vode.« To bo prvi problem teh svetu odprtih krajev. Razveseljivo je, da ljudstvo — to sicer starokopitno, a bistroumno in zdravo ljudstvo — zahteva šol in učiteljev!

— **Zakaj naj poseduje vsaka učna oseba »Roč. katalog«?** Ker dobi v njem vsa potrebna navodila in pojasnila, ki jih rabi skoro dnevno! Cena trdo vezan 16 Din. Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

— **Učiteljica** na šestrazredni osnovni šoli ob železnici v lepem kraju želi menjati s gđ. tovarišico tudi na manj razredni šoli ob železnici. — Dopise je poslati upravištvu »Učiteljskega Tovarisha« pod šifro: »Menjava službe«.

— **Učiteljstvo in gasilna društva.** Na zadnjem sestanku mariborske gasilne župe je pripravi gasilec izvajal približno sledeče: Velike važnosti so gasilna društva. To ve vsakdo, le naša inteligenca se s to mislijo ne more sprijazniti. Od strani gleda gasilna društva in ne mara pristopiti, ker vidi v njih zbrane le kmete. Mi rabimo inteligenco v svoji sredini in smo ponosni, ako ona z nami deluje; zato vabimo zlasti podeželsko učiteljstvo, da stopi v naš krog. Navzočega tovariša nadučitelja pa prosimo, da dela v tem smislu propagando med svojimi tovariši. — Tovariši, ostru je ta izjava, toda za nekatere kraje tudi resnična. Poznam sicer tovariše, ki že sedaj marljivo delujejo v gasilnih društvih, poznami tudi tovariše, ki so vsled vsestranskega izvenšolskega delovanja tako zaposleni, da si ne upajo prevzeti še tega bremena, da bi se jim ne očitalo polovično delo vsled pomankanja časa; poznam pa tudi kraje, kjer sicer deluje gasilno društvo, a učiteljstvo ne deluje. In te zadene gornji očiček v polni meri. To so tovariši, ki ne poznajo velikega pomena stikova z ljudstvom, ki ne vedo, da so ravno ti stiki porok za uspešno delovanje v šoli in zunaj šole. Zato pa teh stikov ne le ne iščejo, temveč jih celo zametujejo, kjer se jim mudijo. Ne le bralna društva, čitalnice, Sokol lovski in planinska društva rabišo našo pomoč, tudi gasilna društva s svojo vzvišeno idejo so vredna, da jih podpiramo. Potrebni smo jim, da jim pomagamo voditi društvene posle, da dvigamo društveni ugled ter da večkrat reprezentujemo društvo na zunaj. Važen bo tvoj nasvet pri društvenih in delegatnih zborovanjih in ako izven šolskega časa ponudiš svojo pomoč v slučaju požara, ti ne bode škodovalo. Organizacija slovenskega gasilstva je danes na pravi poti. Organizira se po oblastih in po pokrajinah v Jugoslovansko gasilsko zvezo. Danes šteje Slovenija okrog 460 gasilnih društev. Hrvatska mani. Srbija pa menda tri. Ta organizacija pa se mora še bolj razplesti in v veliki meri ji k temu mora pomagati naše učiteljstvo. Prezvzvišena je ideja gasilstva, da bi ji ne stalo slovensko učiteljstvo ob strani. Ven med ljudstvo! Učitelji, ki izmed svojih sten ne pride na dan, malo koristi našemu stanu. In težek bo nekada zagovor učitelja(ice), ki ga zadene ljudski glas: Kot tujec je prišel in kot tujec je zopet odšel.

— **Kaj vsebuje »Roč. katalog«?** Koledar za leto 1925/26, dalje: I. Rodopi vladarske hiše. II. Državni prazniki in obletnice. III. Srezi v Sloveniji. IV. Vstop v drž. službo z obrazcem za prošnjo in navodilom, kako je treba prošnjo opremiti. V. Nastop službe. VI. Prejemki učiteljstva II. in III. kategorije s tabelami in pojasnili, iz katerih je razvidna plača v vsakem posameznem službenem letu in koliko znaša plača na mesec za samce in poročene učitelje osn. meščanskih šol. VII. Službena doba in napredovanje. VIII. a) Stalnost v službi in b) Stalnost na mestu z obrazci za prošnje. IX. Povišice sploh. a) Kdaj moraš prositi za povišico osn. in položajne plače in stanarine? b) Kako izpolniš obrazec prošnje? c) Kaj priklopiš prošnji? d) Kako izpolniš uverenje o službeni dobi. X. Draginske doklade aktivnih učiteljev(ice) II. in III. kat. s tabelami in pojasnili. XI. Drag. doklade upokojencev vseh vrst (K — Din — s polno in nepolno službeno dobo) s tabelami in pojasnili. XII. Znižane vožnje. XIII. Vojaška služba in učiteljstvo. XIV. Upokojitev sploh. XV. Odmera pokojnine z obrazcem za prošnjo in navodilo. XVI. Užitki po umrlih učiteljih sploh. Odmera rodbinske pokojnine z navodi-

lom in obrazcem. XVII. Selilni stroški. XVIII. Davki. XIX. Takse. XX. Pregled šol. učiteljstva in učencev v državi sploh in v % z ozirom na prebivalstvo in površino posameznih oblasti. »Ročni zapisnik za razrednega učitelja« in »Roč. zapisnik« za posamezne predmete. Za mešč. šolske učitelje vsebuje »Roč. katalog« le Roč. zapisnik za posamezne predmete za 200 učencev.

— **30-letnico slave maturanti mariborskega učiteljskega iz leta 1895,** kakor prvotno določeno dne 8. avgusta t. l. v Mariboru, ker so se tudi ptujski tovariši odločili za Maribor. Dobrodošle so soproge, dobrodošli tudi drugi tovariši! Zunanji tovariši se pripeljejo v Maribor z dopoldanskim vlakom. Sestanek po prihodu vlaka v gostilni Zemlič, kjer se določi vzpored. Tozadnem predloge sprejema Ivan Klemenčič, Maribor, Vrazova ulica 6.

— **DOLŽNIKI NA NAROČNIJI »ZVONČKA«** prosimo in opozarjamo, da store točno do določenega roka napravim upravi »Zvončka« svojo dolžnost, da ne bo nepotrebnih presenečenj in stroškov. Vsa dolžna naročnina mora biti tekom avgusta (vsaj do 15. t. m.) brezpogojno poravnana. Brez zamere!

— **Šola v Stični** je v prošlem šolskem letu nabrala: za »Dinarski dan« Jugoslov. Matice 54.50 Din, za spomenik »Francoskega dne« 96.70 Din, za knjiž. tombolo Jugoslov. Matice 270 Din, za pirhe Jugoslovski Matici 157.25 Din, Podmladku »Rdečega križa« 75.40 Din, društvu za čuvanje narodnega zdravja 140 Din, ligi proti tuberkulozi 8 Din, za narodno prosvetovanje 20 Din. Skupaj 821.85 Din.

— **»Zvonček« letnik 1925/26.** Okrožnice z navodili za nabiranje naročnikov »Zvončka« smo te dni razposlali vsem lanskim nabiralcem in jih prosimo, da se točno do teh navodilih ravnaajo. Vabimo pa tudi druge tovariše in tovariše v krog prijateljev in agitatorjev za naš mladinski list ter jih iskreno prosimo, naj posvete čim več časa agitaciji za »Zvonček«.

— **† Karel Čeh,** Dne 16. julija 1925 je umrl v Mariboru po dolgi, mučni boleznitov. Karel Čeh, upokojeni nadučitelj v Sv. Emi pri Pristavi in lišnji posestnik v Krčevini. Po dovršenih študijah v Mariboru je nastopil leta 1885. učiteljsko mesto pri Sv. Trojici v Slov. goricah, kjer je služboval 20 let. Leta 1905. se je preselil kot nadučitelj k Sv. Emi pri Pristavi, od koder je šel 1922. leta v zasluženi pokoj. Rajni je bil vesten in jako priljubljen učitelj ter blag in odkritosrčen tovariš, skrben oče in ljub soprog. Bil je tudi 20 let tajnik Št. Lenartskega učiteljskega društva. Zapustil je blago ženo in dva sinova. Pogreb je bil 18. julija 1925 ob mnogobrojni udeležbi tovarišev upokojencev in drugega občinstva. Žal, da se aktivni tovariši (razum 3) niso pogreba udeležili, kljub temu, da je bil v Mariborskem učiteljskem društvu soglasno sprejet predlog g. tovariša J. Kopiča, da se naj aktivni učitelji korporativno udeležujejo pogreba upokojencev. Naj mu bo domača zemljica lahka!

Imenovanja in napredovanja.

— **Učiteljska imenovanja v mariborski oblasti.** Po čl. 71. urad. zakona so imenovani: V Celju na deški meščanski šoli za stalnega učitelja **Fran Členšek.** V Mariboru na II. dekliški meščanski šoli za stalno učiteljico **Marija Stravsova.** V Slovenjgradcu za stalnega učitelja meščanske šole **Karel Sovre;** istotam za stalno učiteljico **Regina Gobec.** V Šoštanj za stalno učiteljico meščanske šole **Pavla Miklavc.** V Mariboru za stalnega sreskega pomožnega učitelja **Fran Bratož.** V Hočah za stalnega šolskega upravitelja **Anton Mušič.** V Prevaljah za stalnega šolskega upravitelja **Karel Dobršek.** V Šoštanju za stalno učiteljico **Mila Skala-Borštnar.** V Mozirju za stalno učiteljico **Pavla Bergant-Pestotnik.** V Ormožu za stalnega učitelja **Rihart Papst;** istotam za stalno učiteljico **Ida Rajšp-Stoček;** istotam za stalno učiteljico **Marija Papst-Majcen.** V Ptuj za stalnega učitelja **Martin Šterk;** istotam za stalno učiteljico **Marija Šterk-Jurca.** V Dolnji Lendavi za stalnega učitelja **Ivan Czepa.** V Lipi za stalnega šolskega upravitelja **Janko Ozmec.** V Mariboru za stalno učiteljico na I. ženski meščanski šoli **Milica Jugova;** za stalno učiteljico II. dekliške meščanske šole **Marija Lorberjeva;** v Ormožu za stalno učiteljico na meščanski šoli **Olga Lorbarjeva;** v Ptuj za stalnega učitelja na meščanski šoli **Janko Pertot;** pri Sv. Jurju ob Pesnici za stalnega učitelja **Štefan Blažič;** pri Sv. Martinu pri Vurbergu za stalnega učitelja **Anton Lazar;** v Selnici ob Dravi za stalno učiteljico **Marijo Fabijanovo;** za stalno učiteljico istotam **Marijo Filipičevo;** v

Hočah za stalno učiteljico **Marijo Mušič-Blažičevo**; v Pod Velki za stalnega upravitelja **Drago Rustja**; v Poljčanah za stalnega učitelja **Ivan Kovič**; v Rušah za stalnega učitelja **Jernej Černko**; v Guštanju za stalnega učitelja **Joško Zega**; v Marenbergu za stalno učiteljico **Pavlo Frassovo**; v Št. Ilju pod Turjakom za stalno učiteljico **Antonijo Arkelovo**; v Topolšici za stalnega upravitelja **Aložij Menhart**; v Novi Štifi za stalnega upravitelja **Igo Hauptman**; v Celju za stalnega učitelja deške osnovne šole **Viktor Kovač**; v Št. Juriju pri Celju za stalno učiteljico **Marijo Zdoškovko**; v Ljubecni za stalnega upravitelja **Ernest Tirana**; za stalno učiteljico istotam **Franjo Tiran-Krofičičevo**; v Loki pri Žusnu za stalno učiteljico **Jakobino Peihačev**; v Pristavi za stalnega upravitelja **August Schönweter**; v Rogatcu za stalno učiteljico **Čilko Cvetkovo**; pri Sv. Roku ob Sotli za stalnega upravitelja **Zdravko Sotošek**; pri Sv. Barbari v Haložah za stalnega učitelja **Janko Fabič**; za stalno učiteljico istotam **Zinko Visenjakovo**; na Bregu pri Ptujju za stalnega učitelja **Alfonz Mazlu**; v Cirkovcih za stalnega učitelja **Ivan Križaj**; v Št. Janžu za stalnega upravitelja **Fran Jarc**; pri Sv. Lenartu ob Veliki Nedelji za stalnega učitelja **Milan Megla**; za stalno učiteljico istotam **Ilo Kosijev**; pri Sv. Marku nize Ptujja za stalno učiteljico **Emo Janežičevo**; za stalno učiteljico **Blanko Belšak**; v Ptujju za stalno učiteljico ženske osn. šole **Štefko Jeršetovo**; v Sredšču za stalno učiteljico **Ando Vittori-Lemano**; v Cvenu za stalnega upravitelja **Matej Vuderi**; v Mietsdorfu za stalno učiteljico **Aložijo Rušovo**; v Veržeju za stalno učiteljico **Rožo Pavličev**; v Gederovcih za stalno učiteljico **Angelo Rusanov-Kallatovo**; v Gerlincih za stalno učiteljico **Heleno Čučkovo**; v Krupliviški za stalnega upravitelja **Janko Droč**; za stalno učiteljico istotam **Hortenzijo Droč-Vuzov**; v Moštjancih za stalnega upravitelja **Bernard Klanšek**; v Murski Soboti za stalno učiteljico **Emo Lapajne-Andrejčičevo**; v Velikih Dolencih za stalnega upravitelja **Fran Venta**; v Beltincih za stalno učiteljico **Emilijo Ažmanovo**; v Dolnji Lendavi za stalnega upravitelja **Josip Birs**; v Dolgi vasi za stalno učiteljico **Julko Zaunfuchs**; v Peteševcih za stalno učiteljico **Terezijo Tanajevo**.

— Ne odlašajte s prijavami za Subotico in prijavite se takoj radi prenočišč!

Učiteljski pravnik.

— Š Všetje vojaške službene dobe važen odlok ministrstva. Veliki župan ljubljanske oblasti (prosvetni oddelek) v Ljubljani. Čast mi je izvestiti, da Min. Prosvete ne more ugoditi prošnji V. E. v B., da se mu vračuna v službeno dobo čas, ki ga je po zrelostnem učiteljskem izpitu odslužil kot vojak v bivši avstrijski vojski, in to iz sledečih razlogov: Po čl. 282. finančnega zakona za l. 1922./23. se vsem visokošolcem, srednješolskim in ostalim borcem v Srbiji in Črni gori, kakor tudi uradnikom-dobrovoljcem iz novih pokrajin, ki dobe zvanje s pravico do penzije, doba prebita v vojni — po odštetju kadrskega roka — dvojno uračunava v dobo ukazne službe in za penzijo. Ker prosilec ni bil dobrovoljec, se ne more poslužiti tega člena. Kakor je iz priloženega Uverjenja razvidno, je bil prvič 3. novembra 1919; tedaj je pravilno razvrščen in se mu ne more popraviti Rešenje. Dekret Dvorske komore od 2. novembra 1832, Br. 47.388 kakor tudi zakon o vojaški oskrbi osebja c. in kr. vojske c. in kr. vojne mornarice in c. kr. domobranstva od 27. decembra 1875, L. d. Z. br. 158, ki v § 8. našteva, katera vojaška doba se uračunava pri odmerjanju penzije; te odredbe, na katere se prosilec opira, pa so veljale le za avstrijske državne uradnike, a ne tudi za učitelje osnovnih šol, ki so postali državni uradniki z vsemi pravicami istih šole ko je stopil v veljavo zakon od 31. julija 1923. — Proti tej odločbi ima prosilec pravico pritožbe na Državni Svet v roku 30 dni po priobčitvi.

— Š Rzsodba državnega sveta glede 15% pri 32. sl. letu za penzijo. Državni svet v Beogradu je v svoji seji dne 11. aprila 1925 rzsodil, da se računava 15-odstotni povišek v pokojnino vsem učnim osebam osnovnih šol, ko izpolnijo 32-letno službeno dobo. To rzsodbo je izdal državni svet vsled tožbe glavne kontrole, ko se je branila priznati 15-odstotni povišek v pokojnino g. Ivanu Petriču v Ljubljani, ki je bil na lastno

prošnjo lansko leto upokojen po 34-letnem službovanju. Gospod Petrič ima sedaj rzsodbo v rokah in rad z njo postreže vsem učiteljem, ki se za zadevo zanimajo ali so morebiti sami tudi kaj prizadeti.

— Š Zaračunavanje naturalnih stanovanj. Ker se vrši sedaj komisijsko ocenjevanje naturalnih stanovanj, opozarjamo prizadete, da občina oziroma krajni šolski svet lahko učitelju, naturalno stanovanje tudi kot odškodnino za upravo šolskega posloplja in imetja, posebno sedaj ko upravitelji ne prejemaajo upraviteljskih doklad. Proti previsoki ocenitvi se lahko pritožijo na okrajni šolski svet, če ne odgovarja krajevnim priklkam ali ima stanovanje kake hibe.

— Š Pritožba na državni svet. Tovariše(ice) opozarjamo na navodilo »kako je vlagati pritožbe na državni svet«, ki je bilo objavljeno v 20. številki »Učit. Tov.« z dne 15. maja 1924, ker smo doznali, da vrača državni svet pritožbe v izpolnitvev onim, ki niso vložili pritožbe in prilog v 2 izvodih.

Naša gospodarska organizacija.

— g Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani. Tov. Kornelij Igljč, šolski upravitelj pri Sv. Trojici nam je poslal eno 7% obveznico inv. posoila s tremi kuponj, skupno 110 Din 50 para s sledečim besedilom: »V spomin ljubeznivega slavljaja naše 33-letnice mature (E. Gangl, Benedičič, Igljč, Matko, Pretnar, Skuli Fr. Vozelj) dne 18. julija t. l. gori na gori Sv. Trojice pri Moravčah eno obveznico za Učiteljski konvikt. Prihodnje leto pa »pohodimo — če Bog da — ob našem 5. »vesoljnem koncilu« dolji na Dolenjščem v metropoli tov. sošolca šegavega Martina! Potem pa zopet eno obveznico za konvikt!« Hvala in prosimo! — Dosedanji letošnji prejemki znašajo 6491 Din. Blagajnik.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjigarni v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Ocene.

— k Dr. Ljud. Pivko: Proti Avstriji VI. Rame ob ramenu. Prva knjiga: Zeleni odred. Maribor. Založil klub dobrovoljcev. Cena 20 Din.

Dr. Pivkove knjige so postale težko pričakovane in so se udomačile med vsemi sloji naroda. Pravkar je izšla šesta knjiga »Rame ob ramenu«, ki prinaša sledečo vsebino: Skorpion. — Optak. — Preiskava. — Novi projekti. — Pojmi o Slovanih. — Ostanemo. — Monte Zebro. — Zeleni odred. — Razlika med Boemi in Čehoslovaki. — Po porazu pri Kobarižu. — K Nr. 11.186. — Lekarna pri Sv. Florijanu. Silvestrovski match. — Ravnatelj Hlavaček. — Stane. — Reparto Czecho-Jugoslavo. — Pesem dobrovoljcev. — Col D'Échelle in Stecca redde. — Na kongres v Rim. V knjigi je tudi mnogo slik naših dobrovoljcev. Prepričani smo, da si vsi oni, ki imajo ostale zvezke nabavijo tudi to knjigo. Enako priporočamo našim knjigarnam nabavo vseh delov.

— k Dr. Karel Šavnik: Zakaj se ljudje upirajo dohodnini? Strokovna študija. V Ljubljani 1925. Samozaložba. V prodaji Zvezne tiskarne v Ljubljani. 26 strani. Cena brošuri Din 8.

S tem naslovom objavlja g. finančni delegat dr. Karl Šavnik daljšo in tudi za širše kroge razumljivo študijo o našem perečem dohodninskem vprašanju. Oprt na teorijo in praktične skušnje razpravlja podrobno o razlogih, radi katerih se proti temu brez dvoma najmodernejšemu davku pojavlja vedno močnejše nasprotstvo. Koncem prihaja do zaključka, da je dohodnina nujno potrebna reforme, zlasti v ti smeri, da se naj davčni postavki znižajo. Prav posebno pa utegne zanimati predgovor k študiji, v katerem se je pisatelj dotaknil mnogo ventiliranega, toda celo od političarjev slabo razumevanega vprašanja, ali so prekoračenja proračunskega donosa davkov res protizakonita. Vprašanje izenačenja davčnih zakonov in davčne reforme sploh je v naši državi visoko aktualno in pereče. Posebno vprašanje dohodnine, ki ni uvedena v vsej naši državi, nego je v veljavi le v nekaterih pokrajinah, globoko sega posebno v Slovenijo, v naše življenjske razmere. Zato bo naziranje enega naših najbolj uglednih strokovnjakov o tem vprašanju, g. finančnega delegata dr. Karla Šavnika, gotovo v visoki meri zanimalo vse naše javne kroge, meščana in nič manj kmeta. Brošura je izšla v manjši nakladi, radi tega opozarjamo interesente, da se požurijo z nabavo tega aktualnega in veleniznivega spisa.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Poročila:

+ BREŽIŠKO - SEVNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 6. junija 1925 skupno z učiteljskim društvom za laški okraj v Sevnici. Od 78 članov je bilo navzočih 80%.

Predsednik otvori zborovanje s pozdravom in prvi vrsti na goste: tovariša poverjenika Luko Jelenca, tov. Antona Gnusa, tov. Ivana Dimnika, sreskega

šolskega nadzornika tov. Leop. Levstika. Pozdravlja tovariše(ice) iz laškega okraja, nove člane in vse, ki so prihтели v tako obilnem številu na zborovanje. Prinaša pozdrave od prejšnjega sres. nadzornika g. G. Voduška. Vzpodbuja posebno mlajše tovariše(ice) na marljivo družitev s starejšimi tovariši, ki so celno orali in imajo za seboj obilico vsakojakih izkušenj. Obenem se poslavlja od zveste tovarišice Cvarove, ki zapuščja tekomo počtnic naš okraj. — Tovariši poverjeniki se opozarjajo na točno obiranje članarine. Članske karte se naj vpošljejo tovarišicj blagajničarki v svrhu potrdila o plačani članarini.

Tovariš Tominc Avgust poroča o konstituiranju »Prosvetnega odseka«. Predsednik Bregant Zmago, Blanca; tajnik in poročevalec Tominc Avgust; knjižničar Šuligoj Savica. Poročevalec apelira na sodelovanje izven odseka stojičih članov.

Nato je predaval tov. Dimnik iz Ljubljane »O osnutku novega šolskega zakona«. Podal je zanimiv pregled novih določb za šolstvo in za šolske nastavnike. Obenem pa je dal važne informacije o delu zadnje ankete v Ljubljani in povdarjal, da je poverjeništvu UJU Ljubljana storilo vse, da izposluje potrebne izpremembe v prid šolstva in šolskih nastavnikov.

Predsednik ni otvoril o predavanju debate z ozirom na to, ker so izpremembevalni predlogi in spomenica za narodno skupščino že v tisku. Predavatelju se izreče za njegov trud in požrtvovalnost iskrena zahvala.

Zatem je predaval tovariš Bregant Zmago »O delovni šoli«. Zanimivemu predavanju so sledili navzoči z največjo pozornostjo. Želeli bi samo, da bi delovni tovariš svoj referat obelodanil v »Popotniku« v proučevanje širšim slojem že z ozirom na to, ker se preprosto ljudstvo baje ne strinja povsem s takim poukom, medtem ko je mladina za to zelo vneta! Tudi njemu se izreče zahvala ne samo za vpočrno predavanje, temveč tudi za vpogled predloženih, krasno izdelanih učil, kakor tudi za trud, ki ga je imel pri okrašenju dvorane.

Popoldne so se sestali tovariši upravitelji ponovno v proučevanje o izpolnjevanju »Polagodišnjega izveštaja o stanju šola«. Tovariš Dimnik nam je podal pri posameznih točkah vsestranska pojasnila, za kar mu gre istotako zahvala.

Vsi, ki smo ostali do večernega vlakla, smo obžalovali, da se je toliko tovarišev(ice) odpeljalo že s popoldanskimi vlaki. Naši sestanki naj ne bodo samo poučljivi, temveč tudi pravi prijateljski, da se temeljiteje osebno spoznamo!

Na svidenje torej prvič v Šoštanjju, pri nas pa ponovno začetkom septembra v Brežicah.

+ LJUTOMERSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 13. junija t. l. pri Mali Nedelji. Navzočih je bilo od 72 članov 40 tovarišev. Odsotne je zadržal deloma neznan vzrok, deloma pa sokolski izlet v Mursko Sobotu. Med navzočimi so bili gosti strokovni tajnik R. Dostal, upokojeni tovariš Prelog in g. Lupša, katere predsednik posebno pozdravlja.

Zadnji zapisnik se prečita in odobri. Predavanje: Strok. tajnik R. Dostal je podal jako pregledno sliko o delovanju organizacije z ozirom na predložen projekt osnovnošolskega zakona. Obžaluje samo da se za tako važno delo kakor je ravno osnovnošolski

zakon odmeri tako pičel čas, ko bi vendar trebalo temeljitega proučevanja in vsestranskega sodelovanja od strani vsega članstva. Izjavlja pa, da je storila organizacija kljub temu, čeravno v naglici v polni meri svojo dolžnost. Tov. Dostal je v svojem referatu preresetal projekt v celoti povdarjaje posebno odstavke, kjer je posegla vmes organizacija s svojimi spreminjivalnimi predlogi. Predsednik Mavrič se mu za trud, poučen in izčrpen referat v imenu navzočih iskreno zahvali, izrazujoč željo, da se čim največ naših predlogov uvažuje in sprejme.

O reformni osnovne šole je govoril tov. Ivanjšič. Povdarjal je napredek v vseh panogah znanosti, vsled česar zahteva poljedelstvo, industrija itd. nehote ljudi, ki bodo zmožni povzpeti se po samotvornosti do samostojnosti, ki čemer naj da podlago šola, ki naj se kreobrazi iz učilnice v šolo delavnico. Razred je družba, pravi med drugim, šola naj naredi oziroma da naj podlago učencu, da postane vreden član človeške družbe, dober državljan in človek v ožjem smislu, t. j. obrne naj se bolj pozornost srčni izobrazbi. Tov. predsednik se predavatelju zahvali, povdarjajoč skrajno potrebo izpopolnjevanja.

Poročilo delegata o občnem zboru Učit. doma v Mariboru se vzame na znanje, glede pristopa društva se bo pa razpravljalo na prihodnjem zborovanju, ki se vrši dne 19. oktobra t. l. v Radčnicah.

+ CELJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je priredilo o priliki svojega zborovanja dne 6. junija t. l. poučen izlet v Zagreb.

Z jutranjim vlakom se je odpeljalo nad 40 tovarišev(ice) iz Celja v dveh posebnih vagonih, katera nam je dala radevolje na razpolago železniška uprava. V Zidanem mostu smo pozdravili našega poverjenika tovariša Jelenca in urednika Dimnika, ki sta se peljala na skupno zborovanje učiteljsva laškega in brežiškega okraja v Sevnico. Na državnem kolodvoru v Zagrebu so naš prav srčno pozdravili tovariši slušatelj višje pedagoške šole, na čelu naša članica Anica Černejeva, ki je blagohotno prevzela ves aranžma tega izleta. Podali smo se takoj v etnografični muzej. Tukaj naš je vodil, razkazoval in pojasnjeval ondotni kustos prelestne in bogate zbirke tega muzeja.

Divili in občudovali smo posebno prekrasno in slikovito nošo baikanskih narodov. Obiskali smo potem še Strossmayerjevo galerijo, kjer smo bili z vso naklonjenostjo sprejeti. Po skromnem kosilu smo si še ogledali univerzitetno biblioteko, ki je pač ena najlepših in najbogatejših v Evropi. Tudi tukaj nam je ravnateljstvo radevolje razkazalo vse znamenitosti. Dovolilo nam je izjemoma dostop v dvorano, kjer se shranjujejo najstarejše in najdragocenejše knjige. Zanimal nas je predvsem lastnoročni podpis našega Prešerna na knjigi, ki jo je podaril svojemu prijatelju Prišel je pa čas odhoda in s popoldanskim vlakom smo se vrnili proti domu. Videli in slišali smo mnogo tepega!

Ta izlet ostane nam pač v najlepšem spominu ter bodi izrečena tem potom prirsčna zahvala vsem, ki so pripomogli, da je ta izlet tako izvrstno uspel.

Odgovorni urednik: Franc Strukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Udeležencem državne skupščine Udruženja Jugoslovenskega Učiteljstva v Subotici.

Vse tovariše in tovarišice, ki se bodo udeležili državne skupščine UJU v Subotici prosimo, da nam čimprej, najkasneje pa do 10. avg. t. l. javijo:

1. svoje službeno bivališče, 2. v katerem okrajnem učiteljskem društvu so včlanjeni, 3. število službenih let. Na prijave pojedincev, ki bi se poslale Subotiškemu učiteljskemu društvu, se to društvo ne bo oziralo.

UJU POVERJENIŠTVO LJUBLJANA.

Pelikan

ZALOGA BARV, TUŠEV IN RADIRK. POVSOD NA ZALOGI — TISKOVINE NA ZAHTEVO.

GÜNTHER WAGNER, WIEN X./1.